

عدد : ۳۳ (برنجی سنه) ۶ : رجب ۱۳۱۷
 جمعہ ۲۹ : تشرین اول ۱۳۱۵ افرنجی ۱۰ : تشرین ثانی ۱۸۹۹ (برنجی جلد)

ادرا - ، فنون عکریه و بحریه ،
 وتادیح و تجارت و زراعت و صنایع
 و معارف و امور نافه و اکلیلی فقراتدن
 باحث مصور جریده . هر نوع خصوصیات
 ایچون غزته نك مدیریت طاهر بک صراحت اولور

ارتقا

(ارتقا) نك ا. تانبول و طشره
 ایچون بر سنه لك آتونه سی ۳۳
 غروشدرد. پوسته پولی مقبولدر .
 صحائفی بالجملة ارباب قلمه آچیقدر . هر الی قلم
 فوتان یازده ییلیر . مرکزی باب عالی
 جاده سنده « معلومات » اداره خانه سیدر .

استانبول ایچون نسخه سی : ۱۰ پاره یه در
 شمعدیلک جمعہ کونلری نشر اولنور
 طشره ایچون نسخه سی : ۲۰ پاره یه در

مسعود، اك نشته دار بولديغنى اعتراف ايلر، دوداقلرندن بويله برآه تحسّر دوشر:

قنى اودمكه لب ياره لب نهاده ايدم
سزاي رشك اولاجق رتبه دن زياده ايدم
(مابعدى وار) محمد جلال

محاضرات

راضى يم هر نه ايدرسه بكا سرو سمنم
تيغ جور ايله ده صد پاره قيلارسه بدنم
يقي مشهوردر. بونى هر كس (شمعى)
آمنده اسكى بر شاعر ك غايت عاشقانه اولان
يرغزلك مطلق اولق اوزره طائير،
اويله او قور. حال بوكه بو غزلى شمعى به قدر
يلكه يوز يرده، قدماى شعرانك اشعار
منتخبه سنى جامع يازمه معتبر مجموعه لرده:
عار ايدرمش ينى اولدرمكه اول سيم تم
واره يم يالواره يم بويته طاقوب كففم
مطالعيله مقيد كوردم. هيچ بر يرده
ذكر اولنان مطلقى كوردمدم. ظن
اولوركه شمعىك غزله ديكر بر شاعر
اومطلع ايله بر نظيره سويلمش، شمعىك
غزليه هم آواز دوشمكه بومطلع اكا
قائيله رق وذا تا « ذوا المظلمين » غزلار،
با خصوص اشعار قدماده بك چوق اولغله
كيت كيده بوس بتون شمعى به مال ايدلش.
شمعى ديوانى كورمده سه ده بوقدر
مجموعه لرده موجود اولينجه ديواننده
دخى بوقدر ديه حكم اولنه بيلير. اكر
ديواننده، يا خود معتدبه بر مجموعه ده
ذكر اولنان مطلقى كورن اولوبده اخباره
همت ايدمكه اولورسه تشكر ايدرز.
شمعىك منظور من اولان ده ابر
چوق اشعارى كنديسنك بولنديغى عصر ك
سر آمد شاعر لرندن اولديغى كوستريور.
اكثريت اوزره سوزشلى، عاشقانه در.

حسن چاي، تذكرة سنده مشار اليه ك
غزلارى اسكوب قربنده (برزرين) قصبه.
سندن اولديغى شيخ وفادرويشلرندن
بولنديغى، (۹۳۶) تاريخنده وفات ايدوب
نظمى نامنده بر شاعر ك
« مسكنك نور ايدم شمعى اول احد »
مصراعى تاريخ سويلديكى يازيور.
متوى شريفك الفاظ و لغاتنى ترجمه طرزنده
غايت كوزل بر شرح يازمش و خلوص
عالبلى اقتضاسى اوله رق شرح مذكور
دخى مشهور اولمشدر.

مرويدركه شمعى از و كاھى اولان
استانبولده كان خانقاه شيخ وفاده بريجه
النه بردسته شمع آلوب ياقه رق « بوكيجه

شمعىك شبستانى وار « ديه درويشان
حجره نشينانى طوپلامش « سز بر آز
مشغول ذكر الله اولكز « ديوب كنديسى
اويقويه ياتار كى ياتمش. آرددن بر آز
وقت كچكدن صوكره درويشلى شمعى ي
اوياندرمق ايسته مشلر وهاى وهوى ايله
برخيل ياتمش ياقلمشلىر ايسه ده شمعى تا
ايلك ياتيشنده شمع حياتى سوندرمش
اولديغندن اوياندرمق ممكن اولما مشدر.
رحمة الله عليه

۹۹۰ ده غريباً وفات ايدن مولانا
(لطيفى) دخى تذكرة سنده كه اخيراً
طبع اولمشدر - مشار اليه ايچون « بو
دورده وفات ايتدى » ديه رك حسن چليينك
قولنى تأيد ايلديكى خالده شعراى مولويه نك
تراجم احوال عاليه لر ينى يازان (اسرارده)
مرحوم تذكرة سنده حسن چلي به اعتراض
ايله ديوركه:

« شمعى مرحومه حسن چلي تذكرة
سنده بوكونه تاريخ يازمش. كندى، جلد
ثالث مثنويك ديباجه سنده سبب تاليفى
بوكونه بيان ايلمشدر: - سبب شرح
قسم ثالث، سنه خمس وتسعين وتسعمائه
ربيع الاول ك. اوائلنده جتمكان سلطان
مراد بن سليم خان طرفندن بوشمى فقير
بر تقصيره متوى شريفك لسان تركى ايله
شرح اولغى ايچون فرمان عاليشان ايرشدى
لاجرم امتثالاً للامر العالى فوري شروع
اوتوب اثنى والى محرمك اواخرنده
بش دفتر ك شرحى تمام اولدى. لکن هنوز
دفتر سادسك شرحه شروع اولمى. جلد
ثانيك اتمامى: ۹۹۷ »

اسرارده بوعباريه متعاقب « باخط
مرحوم » عباره سنى ده علاوه ايدور.
والله اعلم بحقيقته.

شوراسى تأسف اولنه حق احوال دندر
كه (شمعى) نامنده متأخرين متشاعر يندن
برينك سويلديكى ياهوره مشار اليه ك
اشعارندن بر قاجى خطك ايديله رك (ليتو -
غرافيا) يعنى طاش باصمه سيله باصيلمش
و « شمعى ديوانى » ناميله صحافلرده صالتمقدمه
بولمشدر.

فائق

امضاسز مقالات نام مستعار استعمالى
[۳۲ نجى نسخه مزدن مابعد]
فاكه غزله لره امضاسز ويانام مستعار

ايله يازى يازلامسنة دائر بر مجموعيت قانونيه
احداثى محق ومصيب اولوب اولما ديغنى مح.
كه ايدمكه موسيو اميل سه ره خطاباً
ديوركه:

« محرر لك اكثريت اوزره مقاله.
لر ينى امضاسز ويانام مستعار له نشر ايتدير.
مهلى كنديلر ينى مسؤليتدن قورتارمق
ايچون بر نوع واسطه در. با خصوص بونك
نتيجه سى اوله رق مقاله مندرجه ايله هيچ
بر علاقه سى اولمايان غزته ديركتورى ويا
كاتبنك دوچار تحقير اولان شخص طرفندن
تجاولزه اوغراماسى خايغ مده شه دندر.
« بناءً عليه غزله لره نشر اثار ايدن
محرر لك مسؤليت شخصيه لر ينى نظر دقتلر.
ندن دور طومايه رق دائماً ياز دقلى بنذرله
امضاي ذاتيلر ينى وضعه مجبور اولمالرى
حقنكه فكر كرى تصويب ايدرم، هم
بوندن باشقه، مسلكنده قدم پيدا ايتمش بر
غزته جى صفتيله سويله رمكه بر غزته نك
اهميتى، اعتبارى، حيثيق اوني وجوده
كتيرن محرر لر ينى هويت سياسيه وادبيه لر.
يله معين ايدر، محرر لك تنوعى؛ كثرى
غزته نك سورومى و شهرتى ايچون فوق.
العاده قيمتدار در. اكر غزته ينى اداره ايدن
محرر لر مقاله لر ينى اسمسز ويانام مستعار له
نشر ايدلر سه شخصيتلى غائب اولور،
نابيد اولور، غزته لرى ده غير شخصى بر
حال اكتساب ايدركه بو، حكمت بدايع
نقطه نظرندن جريده نك ظرافت شكله سى
ايچون ده مضردر. كور ييور سكر كه فكر
كرى اساساً قبول ايتكمده يم.

« فقط بوقاعده اساسيه بر شكل
قانونيت ويره رك هر نوع استثنائى منع ايتكم
بر آرنى مضطرب ايدنيور. عزيزم! ...
مبعوث اولمده دن اول ايام حياتيه كرى متعدد
غزته اداره خانه لرنده كچرمش اولديغكر
ايچون بك ابي بيلير سكر كه بر غزته نك حياتى
روحى اكثريتله هيئت تحريره خارجنده
بر طاقم اشخاص طرفندن نفخ ايديلير. بو
كچي كيمه لر غزته اداره خانه سنه بر فكر، بر
ملاحظه، بر مطالعه ارسال ايدلر كه عموميت
اوزره بك قيمتدار در. صوكره بو فكر محررين
دائمه طرفندن مقاله حاله افراغ ايديلير.
سز كده اوصورتله يوز لره مقاله لر ياز ديقكره
امين. شيمدى بومقاله به كيمك امضاسنى
وضع ايدمكه جكر؟ اساساً فكرى، موضوعى
كوندن ذاتك امضاسنى مى، يوقسه اوني
ترتيب ايدمكه بر. مقاله شككه قوياي محروك
اسمى مى؟.. بكا قالي سه محرر لك امضاسنى

ايله يازى يازلامسنة دائر بر مجموعيت قانونيه
احداثى محق ومصيب اولوب اولما ديغنى مح.
كه ايدمكه موسيو اميل سه ره خطاباً
ديوركه:

قويق حقل برشى اولماز. اصل صاحب
مطالعنك اسمنى قويق ايسه اكثريه بكمكندر
زيرا اوزات شايان حرمت و تقدير بعض
اسباب مشروعه به مبنى وضع امضا ايتكم
ايسته ميه بيلير؟ بواستنكافك جسارتسز.
لكله جبانته هيچ بر مناسبى ده بوقدر واولا.
ماز: حال وموقعى، روابط سياسيه وخصو.
صيه سى، احباب حال اسمنى صافلامسنة باعث
اولمشدر. شو حاله بر غزته ديركتور ينىك
بوكى ذواتى امضاي قويغنه مجبور ايتكم
كچي رتشتنده بولماسى اونلر ك معاونت فكر.
يه لرندن محروميتنى تنى ايتمى ديكر.
بو حلاك غزته حيك مسلكى ايچون نه قدر
وخيم اولديغنى آكلار سكر. بوندن باشقه
بر چوق اسباب دها وار دركه مطالعه ناچيزا.
نهمه تقويت ويرر، مثلاً، سز بندن ابي
بيلير سكر كه، نام مستعار بعض احوالده
قارئنك مراق و تجسسنى تحريك ايچون بر
واسطه قويه در. مبتدى بر محرر ايچون
ايسه نام مستعار عاداتا الزمدر. آه، او
يچاره نك كنديسنجه هنوز مجهول اولان
عالم تحريك بر هيچان واضطراب سنده ليه رك
تريه رك كيرمه سنى بر كره تصور ايديكز
ايشته نام مستعار بو حال بى تا بيدة او كادستكر
اولور. اكر ايلك ياز ديقى مقالاتنده براز
اقتدار و مزيت ابراز ايدر ايسه اكثريت
قارئن طرفندن نامنى صافلايان سرافرازان
مطبوعاتدن برى كچي تلقى اولونماسنه باعث
اولور؛ و بو حال تجارب ابتداءيه تحريك يره سنك
اطرافه بر غبار اشهار صاچار، صوكره
نام حقيقى ايله نشر آثاره ابتدار ايتديكى
زمان بوندن بك زياده مستفيد اولور.
(مابعدى وار)

اش

كتاب مشهود اتمدن بري اراق

يا خود

درياده بر صندال

— بكر پاشا زاده فريد بكه —

بركانون اول صباحى ايدى. روزكار
شدتله اسيوردى. نصف اليلدن انفلاق
فجره قدر سقوط مبادى ايله دوشن ايرى،
ايرى قار پارچه لرى بر رنك ماتمدا رايچنده
خوابيده فنا اولان مناظر كا ئناته برر
حجاب سفيد چكمش، طبيعت قيش
كونلر ينه مخصوص براغبراز اشتكائيه
دالمشيدى. هر شى نمك، جامددى. كونش
سائر قضاي بى كران اولان سحابه لرك
آرقه سندن قورتولديقه حزمات ضيائيه

بارده سیاه الواح جهانہ بر سلام کوئدر۔
میوردی۔ دکرک؛ وروح سیال بی پانک مدھش
موجہ لری اعوجاجات غیر منتظمہ ایله اوزایوب
کیدن بر ساحلہ چاریور، غیر مطرد
صدائر حاصل ایدیوردی۔ بوجر
برخروشک دھشت آنکیز کردابر
حاصل ایدن ساحہ وسطیسنده کھنہ بر
صندال بروضع بی تابانہ ایله دوشن امواجه
اتکا ایدرک ایلرولیور؛ دالغہ دالغہ بی،
دھشت دھشتی تعقیب ایدیوردی۔ کاه
بحرک نابید سیاحتہ سوزیلیر، کاهده
برقوہ دافعه نك تأثیریلہ ابرفسیح مظلمہ
قدر یوکسلیر کی کورین بوسنداک
ایچندہ عاجز، بی تاب، شایان رحم ایکی
چوجق، ایکی نشانہ امل بولیوردی۔
یحارلر صانک کندیلرینی زیرطلال
ابدیسنه المی ایچون میال انکشاف اولان
شہال مخوف موتدن قاجق، قورتولمق
ایچون ساحلده طوپالانان جمعیت وفیرہ
توجہلہ قولارینی آچشلر، روزکارک
مهور ایکتیلر ایچندہ بوغولان فریاد
نومیدانلریلہ استمداد ایدیورلردی۔
بومظرفه فلاکت هجوم تلاطمہ آن بان
تزیید دھشت ایدیوردی۔

نهایت حشیت روحکداز مـوتک
زوالی چوجقلرہ ویرمش اولدینی بر
بیهوشی، تامک تأثیریلہ فریاد استمدادکا۔
رانہ نك بستون کسلدیکی برزمانده ایدی۔
ساحلده بر بہت عظیم، برعجز کلی ایله
متأثر، متحیر، متفکر دوران اصحاب
حمت طرفندن صعوبت فوق العادہ ایله
تدارک اولنان برصندال واسطہ سیلہ بو
معصوملرک سالما تخلیصنه موفق اولندی۔
کیم بیلیر هانکی والدہ لک نتیجه آمال
حیاتی، نوریدہ فؤادی بولنان بوایکی
معصوم لطیف؛ کندیلرینی اولومک دست
طاقشکنانہ ظالمانہ سندن قورتاران بو
عالیجناب، قهرمان انسانیتکار آدملرہ
قارشى اشکابہ مسرتلریلہ بیان شکران
ایدرک اولرینہ عودت ایتدیلر۔ ابوینلرینک
آغوش آرامش پرورنده کدرلرینی کوز
یاشلرینی تسکین ایله دیلر۔

تہ دللی شعبان افندی زاده

آدم رضا - هجری

انین حیات

[۳۲ نیمی نسخه مزدن مابعد]

آرد صرہ محله قومشورلندن کنديسنی
عقلنہ کتیرنلر طرفندن هیچ اولمزرہ

اقربالرینک انسانیتلکترینہ نسبتاً اللری
طول اولہرق تطیب خاطرینہ بذل همت
اولنور، وبویلہ لکک شفیقہ نك آلام
حیاتندن معلومات آله بیلورایدی۔
صکرہ لری ہر نہ دنسہ شفیقہ نك اسمی
ایشیدنلر، جسمی کورلر؛ نہ صورتلہ
یشامقدہ اولدینی جلہ جہ داعی مراق
اولمش ایدی۔

ایشته اوکون؛ ہانیا اورحتلی کوندہ
بندن مروت طلبندہ بولنان، محو اولمق
درجہ سنہ کلش اولان اوزوالی قادی
یولہ کیدرکن دوشوندکچہ دوشوندم۔
اورادہ کادم کمارقداشمدن مفارقتہ قرار
وبردم وآیرلدم۔ کویا حزمدن نشان
ویریورمش کی تام برسرعتلہ یاغمو
دوام ایدیور، آزارحق اولسون دینک
نہدر بیلیمور ایدی۔

اووقت طوفانده سما اغلادجہ بندہ
آکا پیرو اولیور ایدم۔
ہلہ زوالینک کورمش کیرمش اولدینی
مسرتی، زحمتی؛ سعادتی، حکمکدہ
اولدینی سفاقتی وجداناً محاکمہ ایتدکچہ
ہونکور ہونکور اغلا یور وکندیمی ممکن
دکل ضبطہ قادر اولہ میور ایدم۔

زوالینک حالی بکا اودرجہ تأثیر
ایتمش ایدیکہ اود کیدہ جک، حجرہ
اشتغللہ چکیلہ جک، آنک ترجمہ حال
حیاتی عریض وعمیق تدقیق ایدہ جک
وطویہ بیلدیکم قدر اغلا یہ جق ایدم۔

وقتا کہ حجرہ اشتغللہ چکادم۔
بو حالدن فراغتہ برابر فائدہ لی ایشلرملہ
مشغول اولغی تصمیم ایتدم۔ لکن
موفق اولہ مدم۔ بی چارہ شفیقہ نك حال
جکرسوزی قلبی پارچہ پارچہ ایتدی۔
بردرجہ دھا متأثر ونادم اولدم۔

آنلر ذرہ قدر قصورلرینی کورمديکمز
اک خاطر شناس قومشورلر مزدن اولدقاری
حالده بوکون تأمین رزق ایچون شفقت
انسانیه بویون بوکون بری چارہ یہ؛ اوت
اوبی چارہ سفیلہ بندن، ہم کی اسکی
قومشوسندن، وفاسندن حصہ چین اولدینی
او قدیم قومشوسنک برکوچک فردندن
مروت، انسانیت طلبندہ بولنسوندہ بوکا
مقابل قرق بارما یلہ قلب زخم داری جریحہ دار
ایدیم۔

آہ؛ کری دونسہ ایدم، بارہ جانطہ می
آچہرق آووجنہ کاملاً بوشالٹسہ ایدم۔
ایکی ثمرہ فؤادیلہ برار۔ ازکونک حیاتلرینی

تأمین ایچون۔ کور آلہرق ایصنسلر،
صغوغہ قارشى اثر تحمل اولمق اوزرہ
صیجاق چوربانی ایچہرک اونحیف
وجودلرینی ایصتسہ لرایدی، آہ، نہ اولور
ایدی؛ بتون بولری دوشوندکچہ دوچار
حزن الم اولیور ایدم۔

اوت، صولک درجہ صیقیلہرق ویرمش
اولدیقم قرقلغی کندکچہ آز کوریور، اوتانیور
عادتانہ کی جرأتلہ قرقلغی ویردیکم تعجب
ایدیور ایدم۔

مطالعہ ایچون آچدیقم کتابی قیامقسنرین
کندمدن کچشم۔
برده نہ کوریم؟

ہوا یاغمو رلی۔ دستشکا ہجیلرہ
طوغری کیدیورم۔ قرق چشمہ یہ
صاہجق کوشہ نك باشندہ کی سیدک اوکندہ
شفیقہ برکیلی زنیل پارچہ سنک اوستنہ
اوطورمش، دست تستلی آچش،
بیوتی ارباب حیمتک عاطفتنہ قارشى بوکش،
دیلہ نیور۔ کویا چوجقلرہ اولسون
آجیکز؛ دیور۔ یانندن کچدیکمدہ بی
ظانیور۔ کندیسنی اولجہ طانیانلر
بر اثر لطف کورمديکی حالده ہم قرقلق
ایلہ نہدرجہ احیا اولدینی بوندن زیادہ
سیلہ خشنود اولدینی سوبلیور۔
طالعنک اقتضاسی اولہرق قرق پارہ
بولدینی مع مافیہ محجوب اولدینی
سوبلیورم۔ صکرہ آریلیورم۔ نہلر
نہلر....

عالم معنادہ شفیقہ نك فجیعہ حیاتیلہ
مشغول ایکن اوطہ قیوسنک خیزلہ
اورلدینی طویدم۔ شفیقہ نك بویکچہ
حیات سفلتہ وداع ایتمش اولدینی ومخلہ جہ
ایجاب ایدن معاملہ نك اجزاسی ایچون
طانیدیقمز بعض کیمسہ لک کلش اولدقارینی
سویلہ دیلر۔

بی چارہ شفیقہ بونجہ مصائبہ دوچار
اولہرق کمال سوزشلہ کچیردیک عمر بد
بختانہ سنہ وداع ایتمش؛ نہ ایسہ قورتلمش۔
بی چارہ نك سلامتہ ایرشمش اولدینندن،
زیادہ سیلہ تعب ومشقتلہ وجودی محو
ونا بود اولان شفیقہ یہ محملہ نك قومشورلی
جلہ آجیورلر ایدی۔ ہرکس آرامکاه
ابدیستدہ اولسون استراحت نشین اولسنی
جناب قادر مطلقدن استرحام ایدیورلر
ایدی۔

شفیقہ نك صولک خدمتی ایفا ایتمک لک کمز
ایچون زمان تدفینندہ بولنمہ مزی محملہ نك
برقاج اختیاری تکلیف ایتدی۔ بزدہ

بوکاروی موافقت کوستردک شفیقہ نك ایشی
ایچون کلان بریسنہ دفن اولنہ جنی محلی
صوردق، اکلا دق وشو ساعتدہ اورادہ
بولنہ جقلرینی سویلہ دی۔

ادرنہ قیوسنک قلعہ قیوسی کوزکمش
ایدی۔ آرقہ مزدن جماعتی بش آلتی
کیمسہ دن عبارت پڑمرده برتابوت ایلہ
عمومک التجاکاه دائمیسی اولان مقبرہ
بریکسک کتیرلکدہ اولدینی اکلا دق۔
بزدہ صولک وظیفہ مزی حد مزدن زیادہ
افایہ چالشدق۔

قلعہ قیوسندن چقارکن قومشومزدن
اولوب مرحومہ نك حالنہ واقف اولان
بر اختیار تأثرندن کندینی طوتہمدی:
«آہ طالع آہ! شفیقہ نك بودرجہ
سفلتہ دوشہ جکینی کیم امید ایدرایدی؟»
«الائم! شفیقہ نك معصومینندن
اولدیننہ شہہ ایتیورم۔ عندالہیہ کدہدہ
اومرتبہ بی احراز ایتمش ایسہ نہ مومطلو!»
بزدہ خطاباً!

«طالعک تکمیل اشکنجہ لریلہ
وجودینی رختہ دارایتدی۔ برکون سعادت
یوزی کورمدي۔ اتمک بولدی راحت
یمدی۔ راحت یوزی کورمدي نعيم بک
کیتدی۔ صکرہ ادارہ سنی شاشیردی۔
قوجہ برزنکین عائلہ نك قربانی اولدینی
اووجود بی بدل اون پارہ ایچون متلر
ایتدی۔ سفیانہ عمر سوردی۔ آہ
بو حال جکر سوز اینن حیات دکلیدہ
نہدر؟»

بوسوز ہیمزی بہت وحیرت ایچندہ
براقش ایدی۔

نہ ایسہ بر سدک دینندہ تازہ قازلش
برمزارک کنارینہ دیزلک۔ حیاتک زہر
آلودالامیلہ یتوب توکتن اووجود
عزٹکاه ابدیسنہ تودیع قاندی۔ بر ایکی
کورک طوپراق اوطالعسز وجودی ہیئت
اصلیسنہ ارجاع ایدرک خاک ایلہ یکسان
قیلدی۔

انہای تدفینندہ دعالر ایدرک بی چارہ
مغدورہ حیاتک روح المیدہ سنی احیایہ
چالیشور ایدک۔

شفیقہ وفات ایدہ لی ایکی اوچ کون
اولمش ایدی۔ نصلسہ سیلک اوکندن
کچیور ایدم۔ شو بوغوق سس قلبہ عکس
ایدر کی اولیور ایدی:
آہ ایچون اولسون آجیکز...

طلعت حجابی

ممدوح